

Vládě ČR je předkládán k projednání materiál týkající se určení osoby, která převezme údržbu odvodňovacího systému a dalších stavebních prvků vzniklých při realizaci veřejné zakázky „Sanace lokality Skatulův Hliník“ probíhající na trase dálničního obchvatu Frýdku-Místku po ukončení vlastních sanačních opatření.

Veřejná zakázka na sanaci bývalé skládky Skatulův Hliník probíhá v rámci plnění „Smlouvy č. 167/97 o úhradě nákladů vynaložených na vypořádání ekologických závazků vzniklých před privatizací“ uzavřené Ministerstvem financí se společností Liberty Ostrava a.s. za účelem odstranění starých ekologických škod býv. Válcoven plechu Frýdek – Místek.

Pro úplnost uvádíme, že podstatou výše uvedené ekologické smlouvy je závazek Ministerstva financí, jako právního nástupce zrušeného Fondu národního majetku ČR, uložený mu usnesením vlády, že uhradí zhotoviteli prací účelně vynaložené náklady na odstranění staré ekologické zátěže (dále jen SEZ) podle podmínek a do výše tzv. Garance ekologické smlouvy a podle projektu nápravných opatření uložených správním rozhodnutím nabyvateli privatizovaného majetku nebo jeho právnímu nástupci. V projednávaném případě jde konkrétně o Rozhodnutí České inspekce životního prostředí, oblastního inspektorátu v Ostravě, č.j. 4215/98/0902/Go, ze dne 6. 10. 1998, podle něhož je třeba zajistit, aby plochy, na kterých byla provedena stabilizace znečištění zapouzdřením, byly následně po realizaci sanačních opatření zaměřeny a tato skutečnost byla s ohledem na další využití pozemku zanesena do katastru nemovitostí tak, aby ani v budoucnu nemohlo dojít k nechtěnému poškození provedené asanace a tím k migraci znečištění.

Odstraňování SEZ probíhá v souladu se zákonem o veřejných zakázkách.

Financování sanačních prací probíhá postupně ze zvláštního účtu tzv. Privatizačního fondu, který je oddělen od státního rozpočtu a který byl vytvořen v souladu se zákonem č. 178/2005 Sb., o zrušení Fondu národního majetku České republiky, a zákonem č. 179/2005 Sb., kterým se změnil zákon č. 92/1991 Sb. o podmínkách převodu majetku na jiné osoby.

K realizaci veřejné zakázky „Sanace lokality Skatulův Hliník“ byla dne 12. 1. 2016 uzavřena Realizační smlouva č. 06599-2016-4502-S-0167/97-01-001-S00566 mezi Ministerstvem financí a společností „SITA–GEOSAN–AQUATEST – Skatulův Hliník“ (dále též zhotovitel).

Je potřeba zdůraznit, že situace v rámci předmětné sanace je značně atypická, a to z důvodů jak technických, tak i právních (majetkových). Povinný subjekt z ekologické smlouvy, tj. Liberty Ostrava a.s., nejen není vlastníkem, ale ani uživatelem sanovaných pozemků, a ani po ukončení sanace se na této skutečnosti nic nezmění. Vlastníkem pozemků je Statutární město Frýdek – Místek a fyzické osoby. Další neméně závažnou

skutečností je, že v severní části lokality Skatulův Hliník bude po skončení sanačních prací vedena trasa D 48, resp. aktuálně budovaného dálničního obchvatu Frýdku-Místku a této skutečnosti bylo nutné v projektové dokumentaci přizpůsobit nejen způsob provedení sanace, ale i kroky po jejím skončení.

Jak vyplývá z projektové dokumentace zpracované společností GEOtest, a.s. Brno, sanace zahrnuje mimo jiné zapouzdření znečištění, tj. položení separační geotextilie a izolační fólie, a vybudování odvodňovacího systému skládky (odvodňovací příkopy a zasakovací objekty). S ohledem na budoucí dálniční obchvat Frýdku-Místku na trase dálnice D48 je ale nutné zajistit dlouhodobou údržbu a provoz odvodňovacího systému a dalších stavebních prvků i po skončení vlastní sanace.

V průběhu sanačních prací upozornil zhotovitel, že pro stavební objekty, které aktuálně vznikají při realizaci veřejné zakázky, není dosud určený správce jejich provozu a údržby, přičemž tyto objekty jsou situovány na pozemcích třetích osob. Ministerstvo financí jako investor veřejné zakázky nemá žádný právní titul, jak by mohlo organizačně a finančně uspokojit danou nutnost zřízení nezbytných služebností/břemen a nutné provozování a realizaci následné údržby odvodňovacího objektu.

K řešení dané situace se dne 16. 10. 2017 uskutečnilo pracovní jednání za účasti Ministerstva financí, Ministerstva dopravy, ŘSD, ArcelorMittal Ostrava a.s. (nyní Liberty Ostrava a.s.) a SUEZ Využití zdrojů a.s. (dříve SITA CZ a.s.), vedoucího společníka zhotovitele (dále jen „SUEZ“). Na tomto jednání zhotovitel informoval všechny zainteresované strany, že považuje za nezbytné zřídit k sanovaným pozemkům služebnost (věcné břemeno) tak, aby byl i v budoucnu zajištěn řádný provoz a obsluha vybudovaných zařízení a splněn dlouhodobý účel sanace. K zajištění řádného provozu těchto stavebních prvků a k naplnění Rozhodnutí ČIŽP je proto nezbytné vyřešit i majetkoprávní vztahy týkající se sanovaných pozemků a staveb na nich umístěných.

V návaznosti na uvedené jednání zpracoval SUEZ dne 30. 10. 2017 materiál – technický podklad pro jednání o zřízení služebnosti k provozování budoucí stavby.

Následné kroky Ministerstva financí (MF) za účelem převzetí provozu a údržby stavebních prvků vzniklých při sanaci býv. skládky Skatulův Hliník na trase dálnice D48 však nevedly k požadovanému řešení.

- Dopisem MF ze dne 4. 12. 2017 bylo požádáno Ministerstvo dopravy o převzetí stavebních prvků budovaných v rámci stavby „Sanace lokality Skatulův Hliník“ dle specifikace a zajištění jejich řádného provozu.

Na tuto žádost reagoval I. náměstek Ministerstva dopravy Ing. Čoček dopisem ze dne 9. 1. 2018, kde uvádí, že ŘSD nemůže citované stavební prvky převzít, protože se nenacházejí na silničních pozemcích a v případě jejich převzetí by tak byl porušen silniční zákon.

- Podle právního stanoviska MF ze dne 15. 2. 2018 jsou možné 3 tři varianty postupu: zřízení práva stavby, dohoda o zřízení některého z jiných věcných práv (věcného břemene) či odkoupení daných pozemků.
- Následoval dopis ministryně financí JUDr. Aleny Schillerové, Ph.D. ze dne 21. 8. 2018, ministru dopravy Ing. Ťokovi, jenž obsahuje naléhavou žádost o převzetí staveb resortem dopravy, resp. ŘSD.
Ministryně financí JUDr. Schillerová dopisem ze dne 3. 10. 2018 urguje u ministra dopravy Ing. Ťoka odpověď na žádost o převzetí staveb do jeho resortu po skončení jejich výstavby.
Odpověď ministra dopravy Ing. Ťoka ze dne 17. 10. 2018 připouští možnost, aby ŘSD převzalo jen zasakovací šachty, nikoliv však zbývající stavby. Toto opatření však podstatu problému neřeší.
- Ředitel územního pracoviště Ostrava ÚZSVM pak dopisem ze dne 29. 10. 2018 odmítá možnost stavby převzít a navrhuje situaci vyřešit zaangažováním s.p. DIAMO.
- MF vyzvalo dopisem ze dne 8. 11. 2018, ředitele DIAMO, s.p. Ing. Rychtaříka k tomu, aby vyslal svého zástupce k projednání eventuálního zapojení státního podniku v řešení služebností/břemen. Dne 21. 11. 2018 se uskutečnila pracovní schůzka na téma řešení majetkoprávních vztahů v dané lokalitě po ukončení sanace. Jejimi účastníky (MF, DIAMO, státní podnik, ŘSD Ostrava a zhotovitel) bylo dohodnuto, že pokud budou státnímu podniku DIAMO k dispozici nezbytné finanční prostředky pro danou činnost, bude ochotno (po nezbytném souhlasu jeho zřizovatele MPO) uzavřít smlouvy o zřízení služebnosti.
- Následoval dopis náměstka ministra Mgr. Landy náměstkovi ministra MPO ze dne 29. 1. 2019 s žádostí o stanovisko k možnému zařazení státního podniku DIAMO do procesu zajištění a financování potřebných úkonů a prací vedoucích ke zřízení služebností/břemen.
K tomu MF obdrželo zamítavou odpověď od NM PO Ing. Muřického ze dne 13. 2. 2019, ve kterém nesouhlasí s výkladem, že se jedná o zahlazování škod po důlní činnosti s tím, že se údajně jedná o nápravu škod na životním prostředí. (K tomu je potřeba uvést, že sanovaná skládka v lokalitě Skatulův Hliník vznikla po vydobytí daného prostoru, resp. po těžbě nerostných surovin.)
- Dopisem MF ze dne 6. 5. 2019 byl požádán primátor města Frýdek - Místek Mgr. Pobucký, Dis., aby s ohledem na fakt, že obchvat D48 je v první řadě budován pro potřeby a v zájmu města Frýdek - Místek a stěžejní části stavby jsou umístěny na jeho pozemcích, navrhl postup města při převzetí stavby jako celku po jejím dokončení a k zajištění její následné údržby a jejího provozu.
V odpovědi ze dne 17. 6. 2019 primátor města Frýdek - Místek uvádí, že povinnost odstranit ekologickou zátěž vznikla nezávisle na stavbě obchvatu města a nikdy nebylo počítáno s tím, že město převezme jakékoli objekty související se sanací, o čemž svědčí i skutečnost, že dle smluv o právu provést stavbu na pozemcích města dotčených stavbou má být zřízeno věcné břemeno - služebnost ve prospěch ČR–

ŘSD. Dále uvedl, že právo nakládat s povrchovými vodami v rámci odvodňovacího systému skládky má nabyvatel, tedy společnost Liberty Ostrava a.s. Město je ochotno uzavřít smlouvu o zřízení služebnosti spočívající v právu umístit a provozovat stavbu na jeho pozemcích ve prospěch provozovatele, tak jak je předpokládáno ve smlouvách o právu provést stavbu s tím, že není směrodatné, zda bude osobou oprávněnou ze služebnosti ČR-ŘSD, jiná organizační složka státu či nabyvatel.

- Místopředsedkyně vlády a ministryně financí JUDr. Alena Schillerová, Ph.D. se obrátila dopisem ze dne 27. 8. 2019 na ministra dopravy JUDr. Vladimíra Kremlíka s žádostí o vstřícný přístup resortu dopravy vedoucí k převzetí řešení problému v jeho kompetenci.

Ve své odpovědi ze dne 18. 9. 2019 však ministr dopravy potvrzuje zamítavé stanovisko jeho resortu již vydané předchozím ministrem Ing. Ťokem, přičemž doporučuje Ministerstvu financí navázat na již dříve uskutečněná jednání se státním podnikem DIAMO.

- Ve světle výše uvedených informací požádalo MF dopisem ze dne 9. 1. 2020 ÚZSVM, územní pracoviště Ostrava, o nové posouzení situace a návrh dalšího postupu v dané věci.

V odpovědi zaslané dopisem ze dne 30. 1. 2020 Úřad neshledal důvod ke změně oproti svému vyjádření z roku 2018 s tím, že se jedná o stavbu vyvolanou následky předchozí těžby nerostů a tato stavba se z hlediska občanskoprávního stala součástí pozemků. Uvedl, že má za to, že budoucí provoz a údržba odvodňovacích zařízení by měl být řešen v součinnosti Ministerstva průmyslu a obchodu, když tímto ministerstvem zřízený státní podnik DIAMO je k takovým činnostem dostatečně odborně vybaven. Dále uvedl, že při určení subjektu, který bude zajišťovat správu a údržbu vybudovaných terénních úprav včetně odvodňovacího zařízení, které se staly součástí pozemků jiných vlastníků, je třeba postupovat v souladu se skutečným stavem, platnou právní úpravou a též v souladu s dobrými mravy.

- S ohledem na stanovisko ÚZSVM tedy MF dopisem ze dne 10. 2. 2020 znovu požádalo Ministerstvo průmyslu a obchodu o posouzení situace.

Náměstek pro řízení sekce průmyslu, surovin a stavebnictví Ing. Eduard Muřický ve svém dopise ze dne 27. 2. 2020 znovu konstatuje, že se nejedná o zahlazování následků hornické činnosti, nýbrž o nápravu škody na životním prostředí, která vznikla vytvořením skládky nebezpečných odpadů na lokalitě, kde v minulosti proběhla odtěžba cihlářské hlíny. Z tohoto důvodu nelze převzít odvodňovací systém a další stavební prvky vzniklé v souvislosti se sanačními pracemi do správy státního podniku DIAMO rozhodnutím Ministerstva průmyslu a obchodu. Dále uvádí, že je pravdou, že s.p. DIAMO v minulosti řešil a dosud řeší staré ekologické zátěže, neboť je k takovýto činnostem odborně vybaven, nicméně vždy k tomu bylo přistoupeno na základě rozhodnutí vlády ČR, nikoliv MPO.

Na základě výše uvedeného a s ohledem na značnou pracnost, časovou náročnost a zejména kompetenční nejasnosti dalšího postupu při řešení problematiky zřízení

služebností/ břemen nezbytných pro údržbu stavebních prvků vzniklých při realizaci veřejné zakázky na Sanaci lokality Skatulův Hliník na trase dálnice je nutné, aby došlo k jednoznačnému určení subjektu budoucího správce/provozovatele zbudované stavby, a to před jejím dokončením.

Podle uzavřené realizační smlouvy na sanaci je nutné, aby služebnosti/břemena byly zřízeny a zaneseny do katastru nemovitostí nejpozději k datu ukončení následné pěstební péče po rekultivaci, přičemž její smluvní termín je květen 2023. Zhotovitel však má zájem na dílčím předání díla (stavby) z důvodu splnění bodu 13) Rozhodnutí ČIŽP, tj. zápisu stavby do katastru nemovitostí.

Zdůvodnění nutnosti urychleného vyřízení problematiky služebností:

- Stavba je fyzicky hotova, navazuje 3-letý postsanační monitoring – dne 20. 8. 2020 proběhlo 1. kolo a dne 5. 11. 2020 proběhlo 2. kolo postsanačního monitoringu, přičemž není sledován negativní trend vývoje zbytkové kontaminace podzemních vod.
- Stavebníkem je společnost Liberty Ostrava, a.s. (dříve ArcelorMittal). Dle právního rozboru se hotová stavba stane součástí pozemku a přejde do majetku majitele pozemku.
- Důvodem pro dílčí předání díla je zejména:
 - zahájení běhu záruční lhůty
 - skutečnost, že předmětem veřejné zakázky není provádění provozu a údržby hotové stavby. Při nezajištění těchto prací hrozí poškození hotové stavby s možnými negativními vlivy na okolní pozemky (mimo jiné na dálniční obchvat D48),
 - ukončení úhrady nájmu majitelům dotčených pozemků ze strany zhotovitele a nabyvatele (nutnost úhrady nájmu vznikla kvůli nevypořádání majetkoprávních vztahů v době zadání veřejné zakázky),
 - v případě neumožnění předání díla a zahájení záruční lhůty lze stav definovat jako neoprávněné užívání stavby,
- Nabyvatel dlouhodobě prohlašuje, že odmítne převzít hotovou stavbu, pokud nebude určen subjekt/provozovatel, kterému by bezprostředně hotové dílo předal a zajistit jeho dlouhodobou údržbu a provoz – tento problém je řešen již od roku 2016.
- Z tohoto důvodu je nutno ještě PŘED termínem dílčího předání díla (hotové stavby) určit subjekt/provozovatele, který tyto práce zajistí. Vzhledem ke skutečnosti, že stavba je zbudována na pozemcích třetích osob, je nutno k zajištění její řádné údržby a provozu zřídit pro provozovatele služebnost/věcné břemeno, kterou bude zajištěno právo vstupu na dotčené pozemky k provádění údržby a provozu stavby.
- Vlastní zřízení služebnosti musí zajistit budoucí provozovatel stavby mimo jiné na základě jednání s majiteli pozemků. Lze předpokládat, že tento krok bude velmi časově náročný.

- Bez vyřízení služebnosti zhotovitel nemůže splnit předmět díla z důvodu bodu 13) Rozhodnutí ČIŽP zápis stavby do katastru nemovitostí. Tato povinnost, resp. mechanismus jejího provedení není v zadávací dokumentaci a projektu specifikována.

Pro provoz vsakovacích zařízení (jímek) a údržbu stavby zhotovitel vypracoval Provozně – manipulační řád, který bude předložen v rámci kolaudačního řízení a ve kterém je uveden projektový odhad provozních nákladů v celkové výši 25.101.170,- Kč, přičemž lze předpokládat, že v případě obchodní soutěže lze celkové náklady snížit.

Projektový odhad je rozdělen na:

a) údržba: 4.314.935 Kč za 5 let

b) obnova: 7.841.430 Kč za 20 let

Celkem za 20 let = (4 x 4.314.935 Kč) + 7.841.430 Kč = 25.101.170 Kč

A) ÚDRŽBA - celkem za 5 let předpoklad: 4.314.935 Kč

1 x měsíčně

Čištění nádrží VN1, VN2 od listí, nánosů, ledu a jiných překážek 8.000 Kč

4 x ročně

Kosení trávy 42.160 m² 3 Kč/m² 126.480 Kč

2 x ročně

Čištění žlabů (včetně propustků) 1.176 m 25 Kč/m 29.400 Kč

Čištění drenážní rýhy 1.942 m² 40 Kč/m² 77.680 Kč

Čištění zasakovacích šachtic 8 ks 2.000 Kč/ks 16.000 Kč

Odvoz odpadu, likvidace černé skládky lokalita 30.000 Kč

Čištění nádrží VN1, VN2, včetně česlí lokalita 65.000 Kč

1 x za 2 roky

Nátěr prvků oplocení VN1 a VN2 237 m 50 Kč/m 11.850 Kč

Drobná vysprávka kotvení těsnících vrstev – 5% rozsahu 58,8 m 250 Kč/m 14.700 Kč

Nátěr a drobná vysprávka česlí 2 ks 8.000 Kč/ks 16.000 Kč

1 x za 5 let

Dendrologický posudek lokalita 30.000 Kč

B) OBNOVA - celkem za 20 let předpoklad: 7.841.430 Kč

1 x za 10 let

Obnova uchycení těsnících vrstev – pás cca 2 m – geotextilie, folie, geotextilie 2.352 m² 650 Kč/m² 1.528.800 Kč

Výměna drenážní vrstvy, vč. části drenážních trubek 705,6 m³ 1.350 Kč/m³ 952.560 Kč

Výměna výplně zasakovací rýhy 971 m³ 1.350 Kč/m³ 1.310.850 Kč

Výměna degradovaných beton. prvků žlabů– 5% rozsahu 58,8 m 850 Kč/m 49.980 Kč

Výměna výplně vsakovacích nádrží VN1, VN2 45 m ³ 1.350 Kč/m ³	60.750 Kč
1 x za 20 let	
Nové pletivo oplocení VN1 a VN2 237 m 150 Kč/m č/m ³	35.550 Kč

Závěrem je nutné zdůraznit, že odvodňovací stavba tvoří jeden funkční nedělitelný celek a to vyžaduje, aby po jejím dokončení převzala uskutečňování její následné údržby a jejího provozu jedna osoba, tedy nikoliv část stavby ŘSD – jímkou umístěných nejbližší tělesu dálnice s tím, že ostatní příslušenství jímek by převzala jiná osoba (např. DIAMO).

Z hlediska zamezení konfliktu se silničním zákonem se tedy nabízí, aby starost o provoz a údržbu uvedené odvodňovací stavby převzala jedna osoba, a to státní podnik DIAMO.

Vzhledem k tomu, že zhotovitel sanace nemůže ve věci zřízení služebnosti nijak jednat s majiteli dotčených pozemků, protože by takovým jednáním zavazoval třetí osobu, je navrženo pověřit touto kompetencí s. p. DIAMO s tím, že náklady související s řešením střetu zájmů v období údržby i v období obnovy odvodňovací stavby budou použity finanční prostředky z kapitoly státního rozpočtu 322 – Ministerstvo průmyslu a obchodu, které budou převáděny ze zvláštního účtu vedeného dle zákona č. 1278/2005 Sb., o zrušení Fondu národního majetku České republiky a o působnosti Ministerstva financí při privatizaci majetku České republiky, v platném znění. Zhotovitel sanace pro takové jednání vytvoří podklady, a to konkrétně ocenění hodnoty služebností, návrhy smluv o zřízení služebností a návrhy vkladů do katastru nemovitostí. Z připravovaného znaleckého posudky vyplývá, že veškerá věcná břemena vztahující se k předmětné stavbě jsou předběžně oceňovaná na celkem 6,5 mil. Kč.

Ministerstvo financí navrhuje k vyřešení problému provést postupně tyto kroky:

- vyhotovit dokumentaci skutečného provedení stavby a provozní řád – provede MF, resp. zhotovitel sanace
- zpracovat znalecké posudky pro stanovení ceny služebnosti - provede MF, resp. zhotovitel sanace
- připravit a uzavřít Smlouvy o smlouvě budoucí na zřízení služebnosti mezi majitelem pozemku a budoucím provozovatelem stavby – provede budoucí provozovatel stavby (státní podnik DIAMO)
- uzavřít smlouvy o zřízení služebnosti - provede budoucí provozovatel stavby (státní podnik DIAMO),
- zajistit vklady služebnosti do příslušného katastru nemovitostí - provede MF, resp. zhotovitel sanace
- zařazení potřebných prostředků provoz a údržbu služebností/břemen pro státní podnik DIAMO do SR do kapitoly MPO – provede MF na základě žádosti MPO.

Ministerstvo financí předkládaným materiálem informuje vládu o aktuální problematické situaci se zřízením služebností/břemen a navrhuje způsob zajištění

finančních prostředků na vyřešení této problematiky zařazením realizace příslušných opatření do finančního plánu MPO s tím, že nezbytné finanční prostředky budou určeny pro jím zřízený státní podnik DIAMO.

Schválení materiálu znamená zvýšené nároky na čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu v předpokládané výši 25 mil. Kč rozdělených do 20 let.

Navrhovaný materiál se nedotýká rovnosti mužů a žen.

Přílohy:

- 3 tabulky s vymezením předpokládaného rozsahu služebností/věcných břemen.
- Mapa s majetkoprávními vztahy po skončení sanace.